DOROTA SZEPIENIEC-PUCHALSKA
IBRKK – Warszawa

Sprawozdanie z konferencji naukowej „Innowacje społeczne – od idei do upowszechniania efektów”

24 października 2014 r. w Akademii Leona Koźmińskiego (ALK) odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa na temat „Innowacje społeczne − od idei do upowszechniania efektów” pod honorowym patronatem Wicepremiera, Ministra Gospodarki Janusza Piechocińskiego oraz Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. Leny Kolarskiej-Bobińskiej i Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju Iwony Wendel. Współorganizatorem konferencji − poza Instytutem Badań Rynku, Konsumpcji i Koniunktur (IBRKK) i ALK − było także Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego i firma Goodbrand − Social Innovation Partners. W konferencji wzięło udział ponad 200 osób, reprezentujących praktykę gospodarczą, ośrodki naukowo-badawcze, instytucje samorządowe, administrację publiczną oraz organizacje pozarządowe. Była to już druga konferencja na temat innowacji społecznych. Pierwsza odbyła się rok wcześniej w Ministerstwie Gospodarki pod hasłem „Rola innowacji społecznych we współczesnym rozwoju społeczno-gospodarczym”.

Tegoroczna konferencja miała na celu przybliżenie uczestnikom praktycznych aspektów innowacji społecznych (ich projektowania, realizacji i upowszechniania). Mieli oni możliwość udziału w procesie kreowania i wdrażania tych innowacji, włącznie z poznaniem trudności i konfliktów, które mogą pojawić się podczas ich upowszechniania. Konferencja składała się z części teoretycznej i praktycznej. Uczestników powitali przedstawiciele organizatorów: Podsekretarz Stanu w MNiSW prof. dr hab. Jacek Guliński, Zastępca Dyrektora IBRKK prof. dr hab. Anna Dąbrowska, Rektor ALK prof. dr hab. Witold Bielecki oraz prof. dr hab. Anna Olejniczuk-Merta. Pani Jacqueline Kacprzak reprezentująca Ministerstwo Gospodarki odczytała list Podsekretarza Stanu Grażyny Henclewskiej, która nie mogła wziąć udziału w konferencji. We wszystkich wypowiedziach podkreślano duże znaczenie i aktualność problematyki, której poświęcone było spotkanie.

Następnie rozpoczęła się część panelowa, zatytułowana „Informacje, wiedza i dyfuzja efektów – filary innowacji społecznych”, której moderatorem była prof. dr hab. Anna Olejniczuk-Merta. W panelu uczestniczyli specjaliści w dziedzinie innowacyjności społecznej i obszarów działalności z nią powiązanych, wśród których znaleźli się: dr Alicja Adamczak (Urząd Patentowy RP), Leszek Drogosz (Urząd Miasta St.

Warszawy), prof. dr hab. Piotr Jerzy Durka (Uniwersytet Warszawski), prof. dr hab. Witold Kwaśnicki (Uniwersytet

Wrocławski), Joanna Makocka (NCBR), Monika Rozkosz-Deichmann (Fundacja Sedeka), Agata Stafiej-Bartosik (Ashoka Innowatorzy dla Dobra Publicznego) oraz Piotr Stańczak (Europejskie Centrum Konsumenckie). Dyskusja dotyczyła problematyki ujętej w dwóch punktach:

1. Informacja i wiedza – super mózg czy czarne dziury…?
2. Dyfuzja innowacji – finał procesu czy neverending story?

W części pierwszej dyskusji paneliści przedstawili swoje doświadczenia i przemyślenia związane ze zdobywaniem wiedzy i informacji na temat innowacji społecznych, natomiast w części drugiej rozważali między innymi takie kwestie jak: kiedy można mówić o wdrożeniu procesu innowacyjnego i jego upowszechnieniu i czy jest to proces jednorazowy, czy też trwa on dłuższy czas.

Podczas części panelowej dyskutanci podkreślali, że innowacje społeczne są inicjatywą oddolną, stanowiąca odpowiedź na realną potrzebę społeczną, zwiększają zdolność społeczeństwa do działania. Podkreślono, że współcześnie są one również efektem działania rynku, podczas gdy jeszcze w XIX wieku były wymuszane przez rynek. Istotne znaczenie w upowszechnianiu innowacji społecznych ma zaangażowanie samorządów i biznesu oraz włączanie się nauki do badań nad tą problematyką. W 2012 r. zainicjowano w Polsce program dotyczący innowacji społecznych i stały się one ważnym przedsięwzięciem i reinwestycją w społeczeństwo. W latach 2012-2014 odbyło się kilka konkursów na badania związane z omawianymi zagadnieniami. Cieszyły się zainteresowaniem zarówno środowiska naukowo-badawczego, jak i biznesowego oraz organizacji samorządowych i pozarządowych, a liczba składanych aplikacji wzrosła w tych latach z 74 (2012 r.) do 224 (2014 r.). Uczestnicy panelu przedstawili również przykłady realizacji projektów dotyczących innowacji społecznych i ich praktycznego wdrażania oraz trudności i bariery z tym związane – biurokratyczne i w zakresie legislacji, źródeł finansowania, praw własności (licencji, patentów), czy też mentalności społeczeństwa. Według nich kluczem do rozwoju i rozpowszechniania innowacji społecznych może być edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych.

Po dyskusji panelowej Agata Juzyk (KGHM Polska Miedź S.A.) i Paweł Niziński (Goodbrand−Social Innovation Partners) przedstawili Studium Przypadku pt.„Dialog KGHM ze społeczeństwem lokalnym", stanowiące doskonałą ilustrację praktycznego wdrażania innowacji społecznych przy współpracy dużego przedsiębiorstwa ze społecznością lokalną.

Ostatnim punktem tej części konferencji była prezentacja Programu Ramowego „Horyzont 2020", ze szczególnym uwzględnieniem obszarów związanych z innowacjami społecznymi, którą przedstawiła Małgorzata Szołucha − przedstawicielka Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych UE. Prelegentka szcze-

gółowo omówiła ósmy program ramowy, zwracając uwagę na badania związane z innowacjami społecznymi. Pozyskiwanie środków na tworzenie i upowszechnianie takich innowacji jest istotnym wątkiem w debacie nad rozwijaniem innowacyjności w Polsce. Wsparciem w tym zakresie mogą być środki unijne, ponieważ rozwój innowacyjnych społeczeństw jest jednym z ważniejszych wyzwań programu „Horyzont 2020". Unia Europejska kładzie szczególnie silny nacisk na budowanie efektywnej współpracy między nauką a społeczeństwem oraz na połączenie doskonałości naukowej ze świadomością i odpowiedzialnością społeczną.

Drugą część konferencji stanowiły warsztaty dotyczące projektowania procesu innowacji społecznych. Odbyło się 10 warsztatów, prowadzonych przez praktyków związanych z realizacją takich innowacji. Uczestnicy każdego z warsztatów mieli za zadanie przygotować projekt innowacji społecznej z uwzględnieniem całego procesu twórczego – od idei (pomysłu), poprzez realizację tej idei i pilotażowe wdrożenie, aż do rozpowszechnienia.

Uczestnicy konferencji sami wybierali obszar tematyczny, w zakresie którego chcieli pogłębiać wiedzę nt. innowacji społecznych. Spotkania warsztatowe odbywały się w następujących grupach:

1. *Innowacje społeczne w administracji publicznej* − prowadzący: Jacqueline Kacprzak (Ministerstwo Gospodarki) i Paulina Kaczmarek (PwC Polska),
2. *Wirtualna Warszawa-światowa innowacja* − Tomasz Pactwa, Monika Muszyńska i Dorota Nowińska (Urząd M. St. Warszawy),
3. *Innowacje społeczne w dużym biznesie* − Krzysztof Kaczmar (Fundacja Kronenberga przy Citi Handlowy) i Marta Karwacka (GoodBrand− SocialInnovation Partners),
4. *Innowacje społeczne w małym biznesie* − dr Piotr Kaczmarek-Kurczak i Karolina Dąbrowska (Akademia Leona Koźmińskiego),
5. *Aktywność innowacyjna organizacji non profit* − Maciej Pilaszek i Jan Wiśniewski (Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia"),
6. *Ludzie młodzi kreatorami innowacji społecznych* − Łukasz Makuch (The SUSTAINERS),
7. *Solidarność międzypokoleniowa a innowacje społeczne* − Sławomir Łais (OSI CompuTrain) i Mirosław Maszybrocki (AMICUS Fundacja Wsparcia),
8. *Społeczność lokalna uczestnikiem zmian lokalnych* − Joanna Augustowska (GOPS w Słupnie) i Maciej Szczepańczyk (Politechnika Łódzka/Fundacja Inkubator),
9. *Społeczno-gospodarcze inicjatywy lokalne* − Anetta Jaworska-Rutkowska (Jeronimo Martins Polska S.A) i Paweł Niziński (GoodBrand − Social Innovation Partners),
10. *Antykonsumpcjonizm jako obszar innowacji społecznych* − prof. dr hab. Czesław Bywalec (Akademia Ekonomiczna w Krakowie) i prof. dr hab. Bolesław Rok (Akademia Leona Koźmińskiego).

Mimo zróżnicowanej problematyki wszystkie warsztaty odbywały się według podobnego scenariusza, a ich celem było przybliżenie uczestnikom, przy ich aktywnym współudziale, procesu tworzenia, realizacji, wdrażania i upowszechniania innowacji społecznych na konkretnych przykładach.

Podsumowaniem konferencji były krótkie relacje moderatorów z przebiegu zajęć warsztatowych.

Na zakończenie konferencji prof. Anna Olejniczuk-Merta podziękowała wszystkim uczestnikom i gościom za udział w spotkaniu oraz zaprosiła ich na kolejną, trzecią już konferencję na temat innowacji społecznych, która planowana jest na październik 2015 r.

Szersze omówienie dyskusji panelowej oraz przebiegu i wyników prac w poszczególnych grupach warsztatowych, a także praktyczne informacje dotyczące możliwości pozyskiwania środków finansowych na tworzenie i upowszechnianie innowacji społecznych w ramach programu „Horyzont 2020" można znaleźć w publikacji pt. „Innowacje społeczne – od idei do upowszechniania efektów. Podsumowanie konferencji", zamieszczonej w formie elektronicznej na stronach internetowych IBRKK, ALK i MNiSW.

Ponadto z okazji konferencji IBRKK wydał monografię pt. „Innowacje społeczne. Od idei do upowszechniania efektu". Przedstawiono w niej wypowiedzi ministrów patronujących konferencji i teksty prezentujące rozważania teoretyczne na temat innowacji społecznych, ich istotę i mechanizm powstawania, a także rolę wczesnej edukacji w rozwoju i upowszechnianiu innowacji społecznych oraz przykłady ich wdrożenia w wybranych sektorach usług – zdrowotnych i transportowych.